

Predikan av Jenny Arnerlöf – Juldagen 2024

Ordet har besökt vår jord, blev en människa som vi för att uppenbara Guds hjärta, beseгра döden och dess mörka krafter och förnya allt levande. Han behövde dock inte resa långt för att komma till oss. Sankt Athanasius skrev har skapelsen alltid varit i honom och han har alltid fyllt skapelsen med liv. Han som är livets källa, som inte kunde dö, utsatte sig själv för det dödliga livet. Skaparordet som fanns med från begynnelsen blev ett spädbarn som inte kan tala. Han som ägde Guds gestalt avstod från allt och antog en tjänares gestalt då han blev som en av oss. Det är vad Julen handlar om och det är fortfarande en god och glad nyhet i vår tid.

På julafton 1968 läste besättningen på rymdskeppet Apollo 8 skapelseberättelsen från Första Moseboken. Apollos besättning var de första att lämna jordens omlopps bana och åka bakom månens skuggsida. Som någon skrev hade besättningen tränat och övat sig för varje tänkbar eventualitet förutom en – förundran som väcktes av den vördnadsfulla synen som var jorden hängande i den mörka rymden bortanför månens horisont. Fotot av händelsen är känd som "jorduppgång" ("Earthrise" på engelska).

Inledningen eller prologen till Johannesevangeliet ger upphov till en liknande känsla av vördnad som fotot av jorduppgången ger. Själva ordet "fotograf" kommer från grekiskan och betyder bokstavligen skrivit med ljus. Inledningen till Johannesevangeliet är så nära man kan komma till en fotograf från antiken. Texten har skrivits med förnuftets och själens ljus och skildrar den enda människan som har någonsin varit rent ljus.

På samma sätt som Apollo 8s besättning stod på månen och såg jorden bland allt mörker, välkomnar foton oss att från en himmelsk utsiktspunkt

se hur något nytt och vackert hände i världshistorien. Skapelsen återlöstes och fick en omstart. Mitt i allt mörker, som kan kännas så dominerande och påträngande, har ljus och liv kommit. Som jorden som i fotot svävar så vackert i mörkret, är Johannes bild av den nya skapelsen en bild av Kristus.

Inledningen till Johannesevangeliet och berättelsen som följer förmedlar känslan av överflöd. Inte ett rent materiellt överflöd som oändliga mängder paket under en julgran utan ett överflöd av djup och mening som finns tillgänglig för alla att ta del av. Det är lärjungen Johannes vittnesbörd om vad han upplevde, först genom Jesu närvaro och senare under Andens ledning. Han skrev först efter att han hade haft många år att fundera över sin erfarenhet. Han hade också med all sannolikhet kännedom om de andra evangelierna och han insåg behovet av ett fjärde vittnesbörd av annan karaktär. Hans vittnesbörd är som en röntgenbild som vill komma åt tillvarons djup. Inledningen börjar på en bred kosmisk horisont men den avslutar med en slående personlig närhet och en inbjudan. "Åt dem som tog emot honom gav han rätten att bli Guds barn". Världen har räddats från ett mörker som inte alltid syns på ytan och är inte mindre förtryckande för det.

Flera astronauter har talat om en stor ensamhet som uppstår när man är i rymden. Michael Massimino, en astronaut som vid två tillfällen gjorde reparationer på Hubble teleskopen har skrivit om en djup ensamhet som han upplevde i rymdens mörker när skeppet var på månens skuggsida. Han skrev, "när du går in i mörkret är det inte bara mörker. Det är det mörkaste mörker jag har någonsin upplevt – den totala frånvaron av ljus. Det blir kallt och det bara ökade min ensamhet."

Lärjungen Johannes förstod att även människor som är fast på jorden kan uppleva ett sådant existentiellt mörker. Hans vittnesbörd kan hjälpa oss

andra att hitta ett ljus som ger vägledning, hopp och mening för livet. Men det finns många saker som kan hindra oss från att se på ljuset; vår rädsla och vårt ego bland annat. Johannes var en poet, någon som smider med ord och söker begrepp som man kan antyda flera idéer med.

”Ljuset lyser i världens mörker, och mörkret har inte övervunnit det” är en mening som innehåller flera meningar. Vi känner det som kyrkornas paradbudskap så här års och det med rätta. Även ett svagt ljus skingrar mörkret i ett rum men frasen har en större djup än vi anar. Versen kan också förstås som ”ljuset lyser i mörkret och mörkret förstår inte det”. Grekiskans *Katalambano* som översätts till ”övervunnit” kan också betyda ”förstå”. Mörkret är inte starkare än ljuset, och mörkret fattar inte riktigt ljuset – inte utan hjälp. Som författaren Annie Dillard skrev, ”En gång i Israel kom Kärleken ner till oss förkroppsligad och stod i dörröppningen mellan två världar, och vi var alla rädda.”

”I varje hjärta armt och mörkt” står det i en älskade julpsalm. Ibland spårar livet ut i mörkret utan att ens försöka. Ni som har sett julefriden på familjefirandet gå från harmoni och mys till bråk och irritation över petitesser förstår detta väl. Det finns också delar i oss som trivs i mörkret och är rädda för ljuset som är Kristus. Den delen hittar på många ursäkter för att undvika ljuset. Det är vad Johannes syftar på när han säger att ”världen kände honom inte” och ”hans egna tog inte emot honom”. Även om vi inte fullt ut förstår Jesus, kan vi ta emot honom och ljuset som är hans kärlek. Med sin Ande ger han gemenskap och vägledning till den som inte vill vara ensam i världens mörker. Evangeliet är att Gud kommer med nådens ljus till alla som ber om det. Världens mörker kommer inte att ha det sista ordet om oss och våra liv om vi öppnar oss för Guds ljus som Kristus har uppenbarat. I honom har Gud tagit på sig våra begränsningar –

vår smärta och sorg, vår grymhet och självupptagenhet, vår sårbarhet och död. Han gjorde det så att vi en dag kan dela hans ljus och liv i full förståelse.

I Kristus har Gud gjort sitt hjärta för hela skapelsen så synlig som möjligt. Det är framförallt genom ord som vi uppenbarar det som pågår i djupet hos oss. Ibland förmår vi att uppenbara det som verkligen pågår därinne men det är inte alla gånger som det vi säger stämmer överens med vår verklighet under ytan. Så är inte Gud. I Kristus har Gud förmedlat ett Ord av till världen som stämmer fullständig överens med vem Gud är och vad Gud vill för oss och hela skapelsen. Det är ett Ord av både nåd och sanning som ger liv och fullhet till alla som känner sig livlös och tom som ett månlandskap inombords.

I 1951 målade Salvador Dali en kosmisk bild av Kristus på korset i rymden ovanför Jorden. Den heter Kristus av S:t Johannes av korset då Dali inspirerades av en skiss som en kristen mystiker hade ritat under 1500-talet. Det är en underbar bild som summerar inledningen "vi såg hans härlighet". Det är lätt att tycka att den frasen handlar om en glamorös härlighet eller så här med julen kan vi söka en sentimental härlighet. Den som läser hela Johannesevangeliet upptäcker att för Johannes blev Jesu härlighet mest uppenbar under jordens mörkaste stund när Kristus hängde på korset. Jag slås av målningens likhet med fotot jorduppgången. Ni kan kanske Googla dessa bilder senare idag som ett sätt att meditera över evangelietextens budskap.

Julens glada budskap är inte bara att Gud blev en av oss. Glädjen består i att Gud blev en av oss utan att luras av mörkrets lockelser och utan att värja sig för mörkrets angrepp. Han är herden som inte övergav sin hjord i

mörkret utan skyddade oss från mörkrets makt så att vi inte längre behöver frukta döden. Ett barn är fött till Guds behag. Nu firar vi en glädjens dag med fröjd och sång i Herrens hus, med nåd och tröst från världens ljus. Mörkret flyr, dagen gryr, och hopp kan tändas på nytt i varje ängsligt bröst. Välkomna Kristus med evighetens ljus. Amen.